Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027–2030

PASI SORJONEN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA 8.5.2026

JTS on ankeaa luettavaa

Suomen talous kasvaa hitaasti - globaalit riskit ovat jälleen koholla

- VM arvioi BKT:n kasvavan 0,6 % vuonna 2026.
- Vuosina 2027-2030 kasvu vauhdittuu keskimäärin 1,5 prosenttiin.

Julkisen talouden alijäämä pysyy aiemmin luultua suurempana

- Julkisyhteisöjen alijäämä (nettoluotonotto) on vuosittain 4,5 % tuntumassa.
- Valtion ja paikallishallinnon alijäämä on joka vuosi vähintään 5,2 %.
- Kestävyysvaje on 3 % eli noin 9,5 mrd. euroa vuoden 2030 tasossa.
- Julkisyhteisöjen bruttovelan BKT-suhde kohoaa 99 %:iin vuonna 2030.
- Valtion korkomenot ylittävät 6 mrd. euroa vuonna 2030.

Paukut loppuivat kehysriihessä

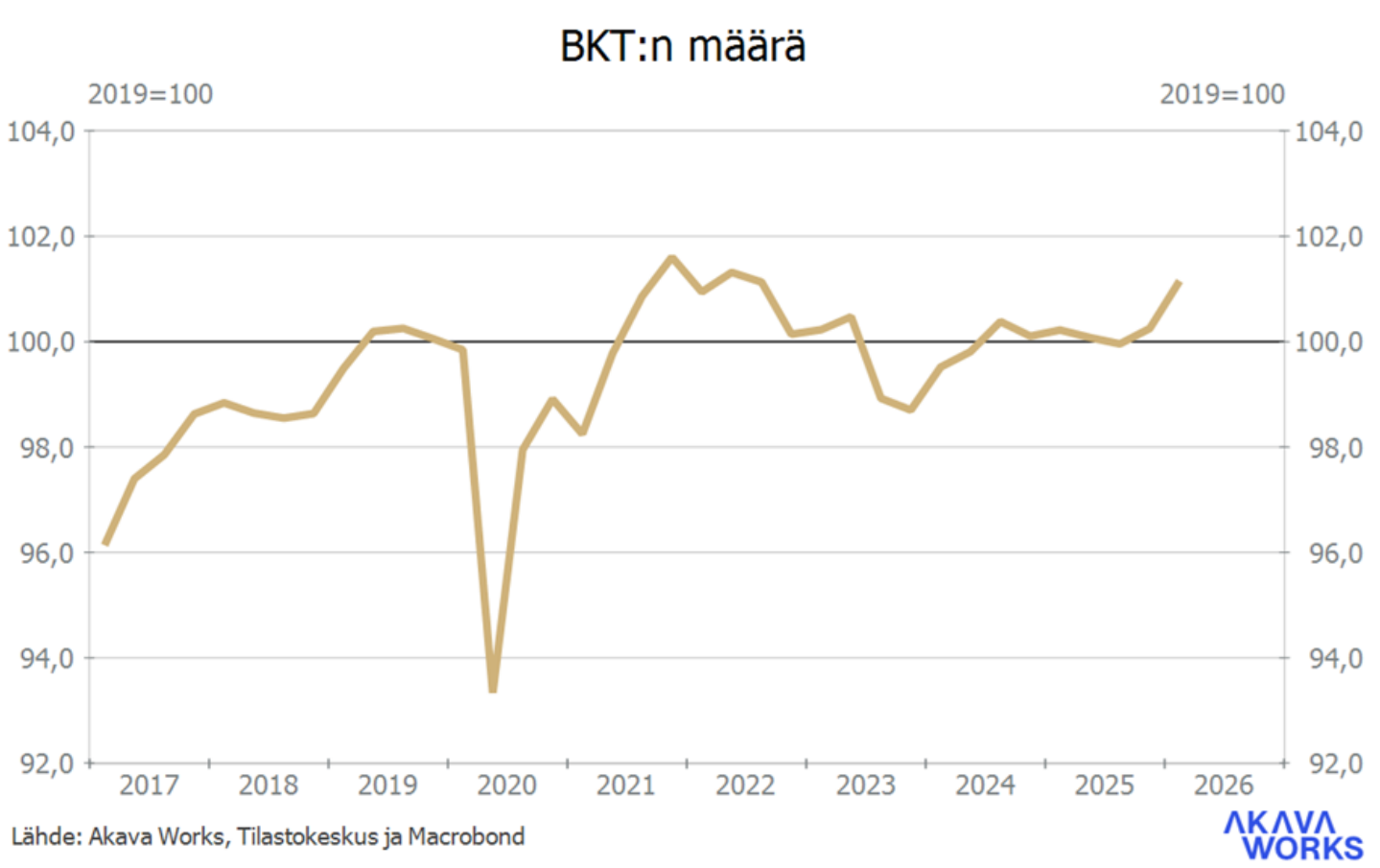
Uusia sopeutustoimia vain vähän – se on hyvä tässä vaiheessa

- Orastavaa talouden nousua ei kannata nitistää heti alkuunsa omilla toimilla.
- Valtionhallinnon ja kuntien valtionosuuksien leikkaukset vähentävät julkisyhteisöjen työpaikkoja.

Kotitalousvähennyksen korottaminen ja korjausavustusten lisääminen osuvat maaliin

- Kotitalousvähennys maksaa vain, jos joku käyttää sitä, ja silloin sen käyttö työllistää.
- Korjausavustukset ovat tarpeen lievittämään rakennusalan pitkään jatkunutta ahdinkoa.

Onko talous todella piristynyt näin paljon?



- Puoli vuotta lupaavaa nousua.
- Toukokuun lopussa selviää, missä määrin nousu on “totta”.

Mitä muuta voitaisiin tehdä?

Mittaviin kasvutoimiin ei ole resursseja.

Varmistetaan, että tehdyt toimet ja olemassa olevat työkalut toimivat halutulla tavalla.

Akava nostaa esiin kaksi asiaa:

- Yritykset ovat käyttäneet tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleistä lisävähennystä yllättävän vähän – onko vähennyksen saamisen ehdoissa täsmennettävää?
- Luonnollisten henkilöiden mahdollisuus vähentää itse maksetun koulutuksen kustannuksia tulonhankkimismenoina tuloverotuksessa kariutuu Verohallinnon ahtaaseen vaatimukseen – koulutus EI SAA parantaa asemaa työmarkkinoilla.

Liian harvat yritykset (ja toimialat) käyttävät TKI-toiminnan verovähennystä

6.2.1 Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleinen lisävähennys, osakeyhtiöt ja rajoitetusti verovelvolliset ulkomaiset yhteisöt, verovuodet 2023-

	2023	2024
Saajien lukumäärä	768	692
Arvo, Me	141,2	144,4
Keskiarvo	183 822	208 730
Mediaani	100 721	136 822
Alakvartiili	26 785	38 519
Yläkvartiili	338 451	421 246
1. desiili	12 708	13 887
9. desiili	500 000	500 000

Osaamisvähennys - uusi väline jatkuvan oppimisen tukeen

- NYT: Koulutusmenot ovat vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja (TVL), kun ne liittyvät nykyiseen työhön (eli kun mikään ei muutu – ei työtehtävät, ei asema työnantajan palveluksessa, ei muodollinen pätevyys). Ja päinvastoin, henkilö ei voi saada verovähennystä, jos hänen työmarkkina-asemansa paranee: palkka nousee ja hän maksaa enemmän veroja.

- Koulutusmenojen vähennyskelpoisuus pitää olla riippumaton työsuhteesta, joka henkilöllä on koulutuksen aikana.

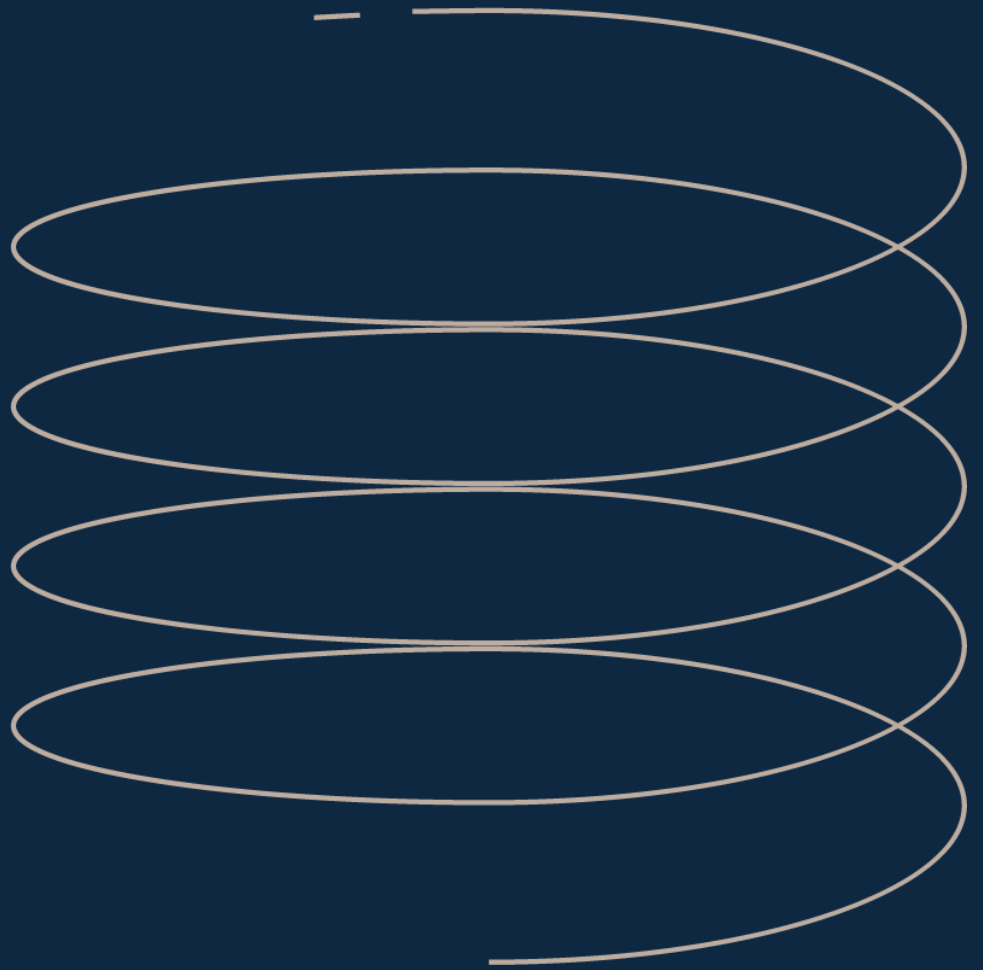
- Akavan ehdotus: Uusi kotitalousvähennyksen kaltainen ***Osaamisvähennys***.

- Kustannusarvio 25–30me (arvioitu aikuiskoulutustuen v.2022 käyttäjämäärien perusteella ja 1000e vuosittaisella ylärajalla).

Mikä osaamisvähennys?

- Tuloveroista tehtävä uusi verovähennys.
- Koskee pääsääntöisesti tutkintoon johtamatonta, maksullista koulutusta.
- Noudattelee 5+5 -periaatetta eli mahdollisuutta vähentää verotuksessa viiden vuoden aikana tehtyjä osaamisinvestointeja ja jaksottaa vähennyksiä viidelle vuodelle.
- Vuosittainen yläraja ja omavastuu.
- Laatu taataan, kun vähennyskelpoista koulutusta voivat tuottaa vain viralliseen koulutusjärjestelmään kuuluvat korkeakoulut ja koulutuksenjärjestäjät. Koulutussisältöjen tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti OKM:n kanssa käytävissä tulossopimusneuvotteluissa ja/tai muissa ohjausneuvotteluissa.

Akava



Kiitos!